

MURABBIY
ILMIY-MA'RIFIY JURNAL

“**MURABBIY**”

**ILMIY-MA'RIFIY
JURNAL**

Issue:2 2021

<https://science.jspi.uz/>

Chief Editor:

S.Nazarkasimov, Doctor of Philosophy (Ph.D) in Sociology, Vice-Rector of Jizzakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Deputy Chief Editor:

A.Turaev, senior teacher of Jizzakh State Pedagogical Institute, Uzbekistan

Members of the editorial board:

Sh.S.Sharipov - Professor
B.M.Ochilova - Professor
D.Khodjimetova - assistant professor
A.Pardaev - assistant professor
M.N.Khoshimkhonov - assistant professor
A.I.Saidkasimov - assistant professor -
F.K.Akhmedov - assistant professor
B.E.Toshboev - assistant professor
I.N.Akhmedov - PhD
D.Salimova - PhD
N.N.Alimov - assistant professor
M.Saidov - Ph.D.
X.Maxammadiev - teacher

Editorial Representative:

Abrar Turaev
Jizzakh State Pedagogical Institute,
Uzbekistan
Phone: +998933091877
e-mail: ijtimoiy2017@mail.ru

**ONLINE ELECTRONIC
JOURNAL**

“Murabbiy” ilmiy-ma’rifiy jurnali
“Mentor” scientific-educational
journal

Научно-просветительский
журнал “Наставник”

Indexed By:

Published By:

<https://science.jspi.uz/>

Jizzakh State Pedagogical
Institute, Uzbekistan

MUNDARIJA / CONTENTS / СОДЕРЖАНИЕ

№	MUALLIFLAR/ AUTHORS / АВТОРЫ	MAQOLA NOMI/ ARTICLE TITLE/ НАЗВАНИЕ СТАТЬИ	SAHIFALAR/ PAGES/ СТРАНИЦЫ
1	Н.А.Шермухамедова	Даврнинг руҳи ва таълим тизими ислохотларининг мутаносиблиги	4-10
2	С.С.Агзамходжаева	Аёл маънавияти – ҳаёт зийнати	11-16
3	О.М.Ғайбуллаев	Ёшларда диний бағрикенгликни шакллантиришнинг фалсафий моҳияти	17-20
4	Г.М.Тўраева	Юксак маънавият маъсулияти	21-28
5	Ф.Б.Файзиёва	Ёшлар кибер ижтимоийлашуви амалий социологик тадқиқот объекти сифатида	29-32
6	Ф.Маматқулов	Шахс камолотида маънавиятнинг ўрни	33-38
7	А.А.Қамбаров	Ёшларни маънавий-ахлоқий таҳдидлардан ҳимоя қилишда диний ислохотлар масаласи	39-42
8	С.Э.Ибрагимов	Баркамол авлодни шакллантиришда ғўзаллик тушунчасининг ахамияти	43-47
9	И.М.Арзиматова	Глобаллашувнинг ёшлар маънавий тарбиясига салбий таъсири	48-51
10	Г.Х.То`райева	Globalashuv sharoitida yoshlarda axborot istemoli madaniyatini shakllantirish va rivojlantirish masalalari	52-55
11	У.Б.Муҳаммадиев	Маънавий-ахлоқий таҳдидларга қарши курашиш ўзликни англашдадир	56-60
12	Н.Алиматова	Глобаллашув шароитида ёшлар онгида миллий ғояни шакллантиришда интеллектуал кадрларнинг роли	61-65
13	S.A. Pilyak	Analysis of the concept of identity in the context of cultural heritage interpretation	66-71
14	Н.Тангиров	Ижод жараёнининг фалсафий таҳлили	72-75
15	М.Мамажонов	Глобаллашув ва маънавий таҳдидларнинг моҳият-мазмуни	76-78
16	Б. Б. Жалолов	Зардуштийлик таълимоти манбалари таҳлилиянализ источников учения зороатризма	79-82
17	Ф.Абдусаматов	Ёшлар тарбиясида ислом омили	83-86
18	А.А.Абдурахмонов	Давлат ва жамият бошқарувида ёшлар муаммоларини ҳал қилишнинг устувор йўналишлари	87-91
19	M.Nabiyev	Globalashuv sharoitida ijtimoiy-ma’naviy qadriyatlarga asoslangan mafkuraviy	92-96

		tarbiyaning ahamiyati	
20	М.Маматмусаева	Глобаллашув шароитида мафкуравий тарбиянинг ўрни: муаъmmo ва ечимлар	97-101
21	Н. Davlatova	Jizzax vohasi tojiklari: an’anaviy turmush tarzi va urf-odatlar	102-108
22	З. Миркомилова	Глобаллашув: манфаатлар ва зиддиятлар	109-114
23	С. Музаффаров	Миллий ахборот хавфсизлигини таъминлаш маъnavий ҳаётнинг долзарб вазифаси	115-118
24	С. Тоштемирова	Глобаллашув шароитида маъnavиятни шакллантиришда диний бағрикенгликнинг аҳамияти	119-121
25	С. Каримов	Шахснинг ҳаётий мақсадлари ва уларнинг ижтимоий аҳамияти	122-124
26	А. Э. Зиётова, Э. А. Бозоров	Глобаллашув шароитида маъnavий-ахлоқий таҳдидларга қарши курашда таълим-тарбия муассасаларининг вазифалари	125-129
27	А. Ш. Эшмуҳаматов, Ж. Хушбақов	Амир Темур салтанатининг вужудга келиши	130-133
28	А. Пармонов	Ёшлар ватанпарварлиги - хавфсизлик ва барқарорликни таъминлаш кафолати	134-140
29	П. Қулматов	Шах маъnavиятини шакллантиришда ота-она масъулияти	141-144
30	Ш. Ж. Хашимов, С. Х. Хашимова	Маъnavий глобаллашув, ахборотлашган жамият ва ёшлар тарбияси	145-148
31	А. Холбоев	Ёш авлодни юксак маъnavиятли шахс қилиб тарбиялашнинг назарий – педагогик асослари	149-154

ШАХС КАМОЛОТИДА МАЪНАВИЯТНИНГ ЎРНИ

*Ф.Маматқулов - фалсафа фанлари номзоди,
ЖДПИ доценти*

Мустақилликка эришганимизга 27 йил тўлиб, 28 йилга қадам қўйиш арафасидамиз. Шу давр ичида республикамиз иктисод, маданият, маънавиятни ривожлантириш борасида салмоқли ютуқларни қўлга киритмоқда. Аҳолининг турмуш даражаси, дунёқараши, Ватанига бўлган меҳр-мухаббати сезиларли даражада ошиб бораётганлигини нияти пок ҳар бир инсон калбан ҳис қилади.

Бозор иктисодиётига ўташнинг асосларини мустақамлаб бориш, ҳуқуқий, демократик фуқаролик жамиятини барпо этиш сари дадил қадамлар қўйилди. Икки палатали парламент шаклланди. Қабул қилинаётган қонунлар пишиқ-пухта бўлиб бормоқда, сенат ҳақидаги тасаввурларимиз кенгайди, унинг ишлаш салмоғи бошқа давлатлар юқори ташкилотлари билан тенглашиб бормоқда.

Энг муҳими, маънавий меросимиз ҳамда миллий кадрларимизни тиклаш ва ўрганиш борасида салмоқли ютуқлар қўлга киритилмоқда.

Мустақиллик ўзбек халқи ҳаётининг турли ижтимоий соҳаларидаги каби унинг маънавияти, бой ва қадимий маданияти, кўп асрли маданий мероснинг тақдири тарихида ҳам тубдан ўзгарган янги даврни - бу бойликларга халқнинг умумий мулки деб қараш ва хўжайинлик қилиш даврини ҳам очиб берди. Шу билан бирга тараққийпарвар инсоният томонидан асрлар давомида яратилган энг яхши маданий ёдгорликлар ҳам унинг маънавий хазинасидан муносиб ўрин олди.

Ўтмишда жуда озчилик кишиларгагина маълум бўлган мутафаккир ва фозилларнинг илмий-фалсафий мерослари, ижодкорларнинг бадиий ижод маҳсуллари эндиликда кенг халқ оммасининг маънавий мулкига айланиб бормоқда, улардан жуда купчилик бахраманд бўлмоқда. Буларнинг асоси, ёки негизи мустақиллик шарофатидир.

Маънавият сўзи мустақилликдан олдин деярли ишлатилмаган. Маданият тушунчасига изоҳ берилганда унинг иккига - моддий ва маънавий маданиятга бўлинади, деб айтиб ўтилаверган, холос. Унинг ўрнига “идеология” - “ғоя” ва “мафкура” атамасига жуда катта урғу берилаверган эди.

Маънавият - инсоннинг ички олами, дунёси деб тушунадиганлар кўпчилиқни ташкил қилишига шубҳа йўқ. Аслида шундайми? Йўқ, албатта. Масалага бундай ёндошиш мавҳумликдан бошқа нарса эмас. Бу борада

маънавиятга таъриф беришда жуда кўплаб қарашлар мавжуд эканлигини таъкидлаб ўтмоқ жоиздир. Хўп маънавиятни инсоннинг ички дунёси, руҳий олами ҳам дейлик. Ана шу “ички дунё”, “руҳий олам” қай йўсинда ва ниманинг оқибатида шаклланади, деган масала кўпчиликни қизиқтиради. Ҳалигача ана шу масалага жўялироқ жавоб топилганича йук. Бу борада Республикаимизнинг Биринчи Президенти И.А.Каримовнинг қуйидаги айтган сўзлари ҳақиқатнинг илдизини очиб борган, десак асло янглишмаймиз.

Биринчи Президентимиз И.Каримовнинг “Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли” асарининг 72-саҳифасида қуйидагича таъриф ёзилган: “Маънавият-тақдирнинг эҳсони эмас, маънавият инсон қалбида камол топиши учун у қалбан ва виждонан, ақл ва қўл билан меҳнат қилиши керак. Бу хазина инсонга ҳаётда барқарорлик бағишлайди, унинг қарашлари шунчаки бойлик орттириш йўлида кун кўришга йўл қўйилмайди, фожиалар вақтида омон сақлаб қолади ва моддий қийинчиликлар даврида иродани мустаҳкамлайди. Ҳалқимизнинг хотираси ажойиб номларга бой. Бутун жаҳонга машҳур бўлган буюк алломалар - Беруний, ал-Хоразмий, Ибн Сино, Имом Исмоил Бухорий, ат Термизий, Ахмад Яссавий, Улуғбек, Навоий ва бошқа кўпгина олиму фузалолар маънавияти кенг ва айни вақтда қисмати оғир бўлган сиймолардандир. Улар ўзларини ҳақиқатга ташна бўлган халққа бағишладилар. Буюк аждодларимизнинг улуғ номлари, халқ хотираси ва унинг тақдири муносиб давом этишга лойиқдир”. Маънавиятнинг моҳияти шунда, деб англаш мумкин.

Биринчи Президентимиз И.А.Каримов яна бир уринда маънавият нима? — деган саволга киска ва лунда жавоб берганлар: Маънавият - инсоннинг, халқнинг, жамиятнинг, давлатнинг куч-қудратидир”. Нега энди маънавият бунчалик қудратлидир? Маънавиятнинг асл манбаи илоҳий нур, Олий ҳақиқат нуридир. Ана шу Олий ҳақиқат нури инсонда меҳнат туфайли ва фақат меҳнат туфайли, борлиқни яшнатишга қалбдан берилиб сайқал беришга ҳаракат қилинмаса кунгилдагидек мақсадни амалга ошириб бўлмайди. “Руҳий олам” нинг камол топишида ташқи оламдан олинган таасурот, хис-хаяжон ва қолаверса, унинг инсон миясида жонли образларда акс этиши муҳим босқич саналади. Олинган таасуротнинг жонли акс этиши пировардида илм йўли билан таҳлил қилиш орқали синтезлаб, “Ўзиники” қилиб олиш муҳимдир.

Аниқроқ қилиб айтганда, миллат маънавиятининг энг ёрқин ва тўлақонли акс эттирувчи кўзгуси - адабиёт ва санъатдир. Кўп мутолаа, айниқса, бадиий адабиёт мутолааси шахснинг маънавиятини, у ёки бу нарсага бўлган муносабатни аниқлашда зарурат бўлса, санъат дунё тузилишининг, ҳатти-ҳаракатларнинг, сўзлар ифодасининг товланишини, гўзаллигини хис қилса,

ана шу ҳиссиётлар йиғилиб олам ҳақидаги тасаввурларнинг ниҳоятда ранг-баранглигини тафаккурлашга ёрдам берса, демак ҳар иккала жиҳат инсоннинг “ички олами”нинг мукаммал шаклланишида жуда катта манбадир.

Маънавият жуда кенг қамровли тушунчадир. Инсоният ўз тарихи мобайнида ниманики яратишга улгурган бўлса ва шундан рухий лаззат олса - унинг маънавияти кенгайишига маълум таъсир кўрсатган. Ибтидоий одам ҳиссиёти билан ҳозирги замон одами ҳиссиёти ўртасида жуда улкан фарқ бордир. Демак, инсон шахс сифатида қадам-ба-қадам шаклланиб бора бошлади, нутқнинг, алоқа воситаси ҳисобланмиш тилнинг шаклланиши шахс такомиллини ҳам тезлаштирди. Бу жараён тобора тезлашгандан тезлашиб бормоқда.

Очиғини айтганда, таълим-тарбияга янги техник воситаларнинг ва технологияларнинг бирин-кетин кириб келиши гўёки таълим тизимини такомиллаштириб юбораётган, ақл, фаросат ва дунёни англаб етиш жуда тезлашаётгандек туюлади. Фикримизча устма-уст янгиликлар, услублар кириб келмасин, барибир, ўзи билган имкониятдан зиёд билим беришга ожиздир. Компьютер техникасини ҳам инсон ихтиро қилган, уни дастурлаш, муаммоларни ечиш имконияти, фақат инсон томонидангина амалга оширилади. Инсондан улуғ, инсондан буюк нарса йўқ» оламда. Юқорида таъкид этилган маънавий салоҳият, билим, илм дунёни борган сари очилмаган сир- асрорини очиб бормоқда, инсоннинг “ўзлик бисоти”га айланиб бормоқда. Демак, маънавият - инсоннинг руҳиятини, унинг ўз-ўзини англаши, диди, фаросати, адолат билан разилликни, яхшилик билан ёмонликни, гўзаллик билан хунукликни, вазминлик билан жоҳилликни ажрата билиш қобилиятини, ақл-заковатни, юксак мақсад ва ғояларни қўя билиш, уларни амалга ошириш учун ҳаракат қилиш ва интилиш салоҳиятидир. Маънавиятга бу тариқа ёндошиш - унинг серкирралигини кўрсатиб бериш бўлса-да, бериладиган “рухий олам” деган икки оғиз сўзга яхлит ва атрофлича жавобдир. Шунинг ўзига қараб, маънавиятга нечоғли аҳамият берилаётганлигини англаб етиш қийин кечмайди. Яхлит ҳолда ушбу ҳислатлар мужассам бўлган инсон том маънодаги маънавиятли ёки комил инсондир.

Комиллик ҳам бир қатор ҳислатларни ўзида жамлайди. Доно, назокатли, ўйлаб сўзлайдиган ва фикри мақсадли, жисмонан бакуват инсон-комил инсондир.

Хуш комил инсон ҳақида ва унга маънавиятнинг таъсири қандай? -деган савол қўямиз. Инсон номи доимо мағрур ва улуғвор жаранглайди.

Парвардигор марҳамати ва мўъжизаси сифатида яратилган улуғ зот томирида Одам Ато ва Момо ҳаво қони жўш уриб туради. Ер юзидаги 200 дан

ортиқ каттаю кичик мамлакатларда олти миллиарддан кўпроқ турли ёшдаги, тили, дини, урф-одати, билими, турмуш тарзи, дунёқараши, ахлоқ-одоби, хатто ташки киёфаси ҳар хил бўлган минглаб инсонлар истиқомат қилмоқда. Уларнинг барчасининг фаолиятида маънавий етакчилик қилиб боради. У қандай тоифадаги инсон бўлишидан қатъий назар унинг ўз маънавий дунёси мавжуддир. Кўпчилик маънавий дунё деганда фақат яхшилик келтирувчи, аҳилликка чорловчи ҳодисани тушунадилар. Маънавийнинг одили ҳамда разили борлигини камдан-кам ҳаёлга келтирадилар. Масалан, бир ота-онадан ўн фарзанд дунёга келса, ўн хил фазилатга эга бўлиб камол топади. Беш қўл баробар эмас, деган нақл тўғри айтилган. Қайсики, бир инсон шоҳми, олимми, дехқонми, жангчими эл-юрт манфаати йўлида улуғ ишларни бажариб, яхши ном қолдириб кетади, бошқа бирови эса инсонийлик номига доғ тушириб, гуноҳи азмга ботиб, ёмон ном олиб дунёдан ўтади. Чунки бу хил инсоннинг икки хил маънавий қарашлари мавжуддир. Бир оқил одамдан сўрабдилар: - Сиз қандай қилиб оқилу фузаво бўлдингиз? Ул киши жавоб берибдилар: “Мен нопок ва ноинсофларнинг қилмишларини амалда қўлламадим”. Зотан, инсонларни инсон қилиб камол топтириш асоси тарбиядир. Ҳамма замонларда ҳам билимли, маърифатли, фозил, одобли, эл-юрт учун фидойи, баркамол инсон масаласи муҳим масала ҳисобланган.

Маънавий баркамол инсон ҳеч қачон ўз нафсининг қўлига айланиб қолмайди. Ҳалол меҳнат билан умр ўтказишни афзал билади. Бойлик тўплашни ҳаётнинг мазмуни, яшашдан мақсад деб тушунмайди. Шу ерда андаккина эътироз бор. Хўш, нафсининг ўзи нима? Нафс инсоннинг муносабатлари натижасидир. Нафс азалий ва бундан кейин ҳам тириклик бор экан мавжуд билади. Жамият, иқтисодиёт ва бошқа жабҳалар ривожланиб борган сари нафс ҳам чегарасидан чиқади, ноийклашиб олға силжиб бораверади. Нафс инсоннинг дунёга келиши билан боғлиқдир. Аммо фақат нафсни қўйиб юборишдан, унинг жировини ўз ихтиёрига қўйиб юборишдан инсон ўзини тия билиши керак. Бир аллома айтган экан: - “Яшаш яхши, яхши яшаш эса ундан ҳам яхшидир”. Ҳарқалай меҳнатимизнинг пировард натижаси турмушимизнинг гўзал бўлишига, емак-ичмакда, кийинишда ва бошқа жиҳатларда ҳеч кимдан кам бўлмасликка қаратилгандир. Нафсни “жиловлаш” деган сўз ҳар соҳада инсон ўз муносабатларида “Меъёрни билиш” демакдир. “Меъёрни билиш” инсонийлик доирасини ушлаб туришга ҳаракат қилишдир. Бир коса овқат билан корин туядиган бўлса, мазали экан, деб иккинчи коса овқатни ейшдан на ҳожат. Худди шу меъёрнинг бузилиши соғлиққа, ортиқча танада ёғ тўпланишга олиб келувчи зарардир. Инсон шу ҳолатларни ақлан англаб етмас экан нафсининг меъёрини ҳам билмайди. Бу комилликка йўлловчи

омилнинг чегарадан чиқишидир.

Демак маънавиятсиз инсон бўлмайди. Шу нуқтаи назардан ёндошиладиган бўлса маънавий етук, ахлоқан пок ва мукаммал инсонларсиз жамият ва миллат ҳам бўлмайди. Савол туғилиши мумкин. Мукаммал бекамукўст инсон бўладими? Йўқ, албатта, мукаммаллик сўзи давр руҳидан келиб чиқадиган нисбий тушунчадир. Доимо инсон мукаммалликка интилади, Олам, жамият, табиат доимо ривожланишда экан “мукаммаллик” тушунчаси ҳам у билан боғлиқ инсоният дунёси ҳам ривожланиб, сайқал топиб бораверади. Биринчи Президентимиз И.А.Каримов шундай дейди: “Маънавият инсоннинг; халқнинг, жамиятнинг, давлатнинг куч-кудратидир. У йук жойда ҳеч қачон бахт-саодат бўлмайди.

Маънавий баркамоллик ҳар бир инсоннинг ўзи туғилиб ўсган юртига, тили, дини, маданий мероси, урф-одатлари ва қадриятларига бўлган меҳру мухаббатига ва шу йўлда фидойилигида намоён бўлади” (1).

Демак, шахс камолотини маънавиятсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Маънавият ривожини эса кишилик жамиятининг олға интилишисиз англаб бўлмайди. Бири иккинчисига чамбарчас боғлиқдир. Бунинг учун эса ижтимоий жараёнларда ҳар бир инсон фаол бўлиши лозим

Ҳақиқий инсон ўз манфаатини халқ манфаатидан юқори қўймайди, ҳамиша элга ғамхўр бўлади.

Инсондаги гўзал фазилатлар, (масалан ахлоқий) ўз-ўзидан вужудга келмайди, аксинча, кишилар ўртасидаги ўзаро муносабатларда намоён бўлади. Одамлар табиатан турлича бўлиши мумкин, шундайлари борки, қалби мисли дарёдек кенг, булоқ сувидек мусаффо, саховатли, мурувватли, одамохун, кек нималигини билмайди. Чунки уни ўраб олган муҳит шундай яхши хислатларга эга бўлган. Яна шундай тоифадаги одамлар ҳам борки, уларда худбинлик, фақат ўз манфаатини кўзлаш, панд бериш, кек саклаш ҳам бўлади. Бундайлар маънавий қашшоқдир.

Маънавий етук инсонларни тарбиялаш хусусида Биринчи Президентимиз И.А.Каримов шундай деган эди: “Баркамол инсонни вояга етказиш учун энг аввало оила, маҳалла, жамият ва давлатнинг узвий ҳамкорлигини юқори поғонага кўтариш лозим. Оила - жамият асоси, маҳалла-миллий қадриятлар бешиги. Аҳил хонадонда, маърифатли маҳаллада, инсонпарвар жамиятда зукко йигитлар, оқила қизлар, умр бўйи элим деб ёниб яшайдиган комил фарзандлар улғаяди” (2).

Ёшларнинг ўқишга, ишга, юриш-туришга, кийиниш маданиятига бўлган муносабати юқори поғонада эмас. Оила, ота-она, маҳалла-куй ва бошқа мутасадди даргоҳлар бу масалага эътиборни сусайтиргандек туюлади.

Лорсиллатиб тор шим кийиши, киндиккача очиб қўйиш (қизларнинг) ўзбек менталитетига мутлақо тўғри келмайди. Ана шундай бир паллада жамият тегишли йўл-йўриқлар устида ўйлаб кўриши керакдир.

Шунинг билан бирга кейинги йилларда оилавий китоб-хонликлар, ёшларнинг кутубхонага бориши ва ундан фойдаланиши, газета-журналлар мутолааси, театр, кино, клуб ва музейларга бориши каби тадбирларни қоникарли деб ҳисоблаб бўлмайди. Ваҳоланки, Ўрта Осиё қадимдан маърифат ўчоғи ҳисобланган. Алломаларимиз хорижий халқларнинг алфавитларини ва ёзув-чизувларини яратиб кетганлар. Махмуд аз-Замахшарий араб алифбосини, ёзувини яратиб берган. Ўзи эса арабларга араб тилини ўргатган. Бундай мисолларни минглаб келтириш мумкин. Шундай заминда илдиз отиб улғаяётган ёшларимизнинг муносабатларини шундайича қолдириб бўлмайди. Бу кечирилмас гуноҳдир.

Бугунги кунда вояга етаётган маънавий баркамол ёшлар учун кўпчиллик тенденциясига амал қилиш, уни мукамал ўрганиш - дунё миқёсига чиқиш, Ватанимиз, халқимиз, миллатимизни дунёга танитишга имкон беради. Ҳозирча бундай ёшлар санарли даражададир. Дарҳақиқат ҳамма ютуқларга бирданига эришиш амри маҳол. Ҳар қалай аста-секинлик билан Ўзбекистон ёшлари жаҳон сахнасига чиқиб, ўз салоҳиятларини намоён қилмоқдалар. Бир суҳбатдошим икки ўғлининг ҳам ҳозирча 5 та жаҳон тилларини билиши ҳақида гапирганда анқайиб қолганим йўқ. Чунки кўп тилни билиш азалий қон-қонимизда бор. Биргина Ал-Фаробий 72 тилни билган ва ўз иқтидори билан жаҳонни лол қолдирган, шунингдек бошқа олиму фузалоларимиз ҳам ўз даврида камида 3-4 тилни билган. Буларнинг ҳаммаси ўз она тилини инкор қилиш ҳисобига бўлмаслиги керак. Ҳар бир ўзбек фуқароси ўзбек тилини мукамал билиши шарт. Чунки бу тил - Ўзбекистон давлати тилидир.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Каримов И.А. Истиқлол ва маънавият. “Ўзбекистон”, Т., 1994 йил, 9-бет.
2. Каримов И.А. "Давлат, жамият, оила ва ёшлар тарбияси муаммолари. Т., “Ўзбекистон”, 1997,3-бет.